

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ POLITIKAI KÖZLÖNY.

ELŐFIZETESI ÁR:
Egész évre . . . 12 kor. Negyedévre . . . 3 kor.
Félévre 6 kor. Egyes szám ára 20 fillér.

Felelős szerkesztő:

BITTERMANN SÁNDOR.

Kiadótulajdonos:

BITTERMANN NÁNDOR.

Hirdetéseket és nyilttéri közleményeket a kiadóhivatal vesz fel és azok előre fizetendők. MEGJELEN MINDEN KEDDEN ÉS PENTEKEN.

Ne feledkezzünk

meg véreinkről!

Valamely nemzet nagysága legjobban a szerint ítélhető meg, mennyit hajlandók polgárai jószántukból a hazáért áldozni s viszont az állam és az azt alkotó elemek mily módon viselik a honfiak gondját.

Hát bizony ebben a tekintetben édes hazánknak az európai államok közt éppenséggel nem jut elsőrangú szerep. Nem lehet ugyan kétségbe vonni honfiaink áldozatkészségét, mely kiválóan az esetben nyilvánul, ha a hazaveszélyben van, ám más, békés esetekben a honfitársak sorsával, különösen, ha azok idegenbe szakadtak, vajmi keveset törődünk. Ugy látszik, a polgárok jobban szeretik hazájukat, mint saját véreiket.

Pedig nem utolsó kérdés, mi történik ama honfitársainkkal, kik, ha talán világéletükben tényleg sohasem kerülnek vissza hazájukba, mégis mindig remélik, hogy újból le fognak telepedni a forrón szeretett rögön, melyet se jobban, se rosszban soha elfelejteni nem tudnak. Valamennyi európai állam a

kivándorlás mai korában nagy és gondos figyelmet fordít arra, hogy fiai idegen helyen is ápolhassák hazaszere-
telüket és módot találjanak a hazai nyelven való társalgásra, a nemzeti szellem ébrentartására, gyermekeiknek olyatén nevelésére, hogy azok visszatérve eredeti hazájukba, ott otthonosoknak érezhessék magukat.

Nálunk az a nagy mizéria, mely kényszeríti a lakosság jelentékeny részét, hogy kivándoroljon, a megélhetés nehézsége, a silány gazdasági viszonyok — egyuttal azt is okozzák, hogy alig vetünk ügyet ama szerencsétlenekre, kik külföldre vetődven, ott teljesen hazátlanoknak kénytelenek érezni magukat. A sziv hazavonzódása szinte teljesíthetetlen vágyának bizonyul, az élet gondjainak sivárságát nem melegíti az imádott édes anya: a haza élesztő szeretete, — amire a kivándorlott legszívesebben gondol: az édes haza — nem törődik vele.

Ha magunk nem vagyunk hajlandók belátni, minő nagy hiba ez a nem-bánomság, az a magatartás, melyet a külföld kivándorolt fiaival szemben

követ, megtanithatna arra, hogy mi is némi figyelmet fordítsunk erre az ügyre. S akkor bizonyára nem fog előfordulni oly eset, hogy egy honfitársunk, ki merő önvédelemből kioltotta az ellene támadó életét, a külföldi esküdtbiróság kénye-kedvének legyen kiszolgáltatva, anélkül, hogy idehaza csak egy ember is a füle tövét mozgatná. Szeretnők azt látni, ha a boldogtalan Magyar Vince nem volna magyar, élete megmentése érdekében az illető diplomáciai kar nem követett volna-e el minden lehetőt. Csak mi nem foglalkozunk vele, mert a közbűnség nálunk már bevett szokás.

Tanuljunk a külföldtől! Nézzük csak, hogy például Németország hogyan gondoskodik honfiairól Amerikában, hol sok száz számra van német iskola. Igaz, hogy Magyarország kisebb állam. Ebből azt kellene következtetni, hogy a nagyságkülönbségnek megfelelőleg kevesebb magyar iskola létezik Amerikában, mint német. Tényleg kevesebb is a magyar iskola ott, mert bizony egyetlen egy sincs Magyarország területén kívül. Ennek köszönhetjük, hogy magyar ember fia Amerikában olyan yankee lesz,

A „BÁCSKA“ TÁRCÁJA.

Nótafák.

Irta: **Vilkár Béla.**

(Részlet a Magyar népköltésről a Zombori Szabad Lyceumban tartott előadásából.)

Mondottuk fentebb, hogy nem az egész nép költi, hanem csak egyes, arra termelt költői tehetségek alkotják a népdalokat. E tehetségek az u. n. nótafák. A nép nevezi őket így, mert felfogása szerint úgy termik a nótát (dalt), mint a fa a gyümölcsöt. Illetékes közönségük ezzel a szóval a nótafák működését, productióját mintegy öntudatlan, természetes életnyilvánulásnak jelöli meg.

Nem akarjuk itt bővebben kifejteni, bár nagyon érdekes volna, hogy mennyiben találó ez a kifejezés, mennyiben nem. Mindenesetre van benne némi igazság.

Az igazi nótafa „terem“ és nem „teremt“. Akarata ellenére is költenie kell, mert érzésének gazdag forrása önkénytelenül dalban buzog ki. Ez a művelt költőnél is hasonlóképp van; hát még a nép fiánál, kinél az érzés hatalmát még annyira sem korlátozza a reflexio. A nótafa pedig, mint a költő álta-

lában, az őt környező tömeg közt fokozott érzékenységi ember lévén, csak természetes, hogy megáradt szivéből a dal mintegy vulkán-szerűleg, ellenállhatatlan elemi erővel tör elő.

Borsódmegyében, a csinesei tanyán, 1896-ban egy 17 éves pásztorleányt ismer-tem meg. Kis Zsófit, aki nyilván nótafa volt. Maga ugyan nem vallotta be, talán nem is tudott felőle, de egész környezete rávallott. Több dalról, melyet tőle gyűjtöttem, beismerte, hogy: „itt termelt a tanyán“. Minthogy a tanya legjobb dalosa épen ő volt, és rajta kívül az illető dalokat senkisémet tudta oly jól, mint ő, méltán következtettem, hogy ezen dalokat ő maga költötte. Többször jártam ott rövid időközökben, mindig új meg új dalokkal állott elő, s mindig „tőle tanulták“ a többiek, holott ő ki sem mozdult a tanyáról.

Ilyen a nótafa. De nem mind ilyen. Vannak különféle fajtái. Van olyan is, hogy az öntudatlan alkotó tehetség a környezet figyelmeztetései, tanúságtételei, elismerő nyilatkozatai folytán később öntudatosává válik s ezzel korántsem veszít erejéből és értékéből. Az ilyenek azután meg is tudják mondani, hogy ez vagy az a dal tőlük való, holott az

öntudatlan nótafa nem tud biztosan számot adni arról, hogy mit termelt ő maga s mit tanult el másoktól.

Ezeket a nótafákat, a népdal teremtőit és hordozóit, forrásait és gyűjtőit (mert mindez bennük összpontosul) könnyű megismerni. A kevésbé dallos nép-fia, ha faggatjuk nóták iránt, szívesen igazít el a helyes címre, a nótafákhoz, hogy ő maga ezen az uton szabaduljon a dalmondásnak rá nézve inkább feszélyező kötelességétől. Az igazi nótafa ellenben nem igen kéreti magát. Örül, ha dalolhat. Némelyiknek dalkészlete igazán bámulatos, ki nem fogy reggeltől estig. S a régi hagyományokat, melyeket gyakran szüleitől vagy a családnak valamely más tagjától tanultak meg, szintugy mint a vidékükön divó új vagy régiből föllevenített dalokat mindig ők tudják legjobban. Míg tehát egyrészt ellátják vidéküket és onnan közvetve az egész országot saját termésű új meg új dalokkal, másrészt felhalmozzák önmagukban a családi örökségként átvett vagy máshonnét összehordott dalkincsüket. Így mindenik egy-egy kiadatlan, élő népköltési gyűjtemény. Hiszen a kiadott gyűjtemények nagy részét is nem nóta-

mintha csak az apja sohase hallotta volna Magyarország hírét.

De mi magyarok nemcsak Amerikában hanyagoljuk el véreinket, hanem Európában is. Ha külföldön tartózkodó honfitársaink valamely fővárosban magyar egyesületet létesítenek, ezeket az egyesületeket szinte kizárólag önjerejükhöz bizzuk s azok innen hazulról vajmi kevés anyagi és alig valami erkölcsi támogatást várhatnak. Mi e hanyagságunk és mulasztásunk következménye, mi hirbe keveredik ezáltal a magyar, erről nem egy külföldi magyar egyesület története — különösen a párisi — szomorú adatokat tartalmaz.

Mindezeket abból az ötletből ajánljuk az áldozatkész magyar közönség figyelmébe, hogy a franciák épp most adják hazánkban fényes példáját annak, miként viselik szívükön külföldön tartózkodó honfitársaik sorsát. A franciák ugyanis Magyarországon otthont létesítenek, amely hivatalosan az ideszakadt franciákat minden uton-módon segítyezni, támogatni, utbaigazítani. Már maga az a körülmény, hogy a mozgalom élén oly derék agilis és áldozatkész férfi áll, mint Louis François, biztosítja a vállalkozás sikerét. Hogy pedig Franciaországban minő meleg, élénk érdeklődéssel találkozunk a terv és mily szívesen nyitják ki ott az ereszényeket, hogy annak megvalósítását sietessék, azt — a többi közt — Lebaudy Róbert, az ismert francia politikus és sportsman is bebizonyította, aki nemrég fővárosunkban tartózkodván kijelentette, hogy a már előbb e czélra juttatott jelentékeny adományán kívül újabb 1500 korona segélyvel járul az otthon létesítéséhez. Ily bőkezű adakozás mellett a francia otthon biztos jövő elé tekinthet.

Nem serkent-e e példa követésre?

Vagy ezentúl is oly gyámoltalanul hagyjuk külföldön élő véreinket? Nem mulaszt-e el a magyar közönség ezáltal oly feladatteljesítést, mely kihat magára az édes haza sorsára is?

Bármilyen nehézségekbe is ütközik az életfentartás, bármilyen mostohák is legyenek gazdasági viszonyaink: vannak oly erkölcsi kötelességek, melyek teljesítése alól magunkat kivonni nem szabad, s e kötelességek közül bizonyára nem utolsó az, hogy külföldön élő honfitársainkat továbbra is a haza fiainak tekintvén, azokat még a messze idegenben is legjobb tehetségünkhöz képest támogassuk.

A D. M. K. E. Zomborban.

Még csak egy pár nap választ el attól az időponttól, mikor a délvidék közművelődésének magyar vezérkarát vármegyénk szék városa ünnepi közgyűlésre vendégül látja falai között.

A város és a vármegye közönsége mint erkölcsi testület tudatában a nagyjelentőségű nemzeti hivatásnak, melyet a D. M. K. E. hazánk vegyes ajku délvidékén betöltött, valamint a kötelességnek, melynek teljesítésével a közművelődés terjesztését célzó intézményeknek tartoznak, maguk részéről igyekeznek mindent elkövetni, hogy a D. M. K. E. közgyűlésének missziójához méltó keretet szolgáltatasson. A kultura szeretete és tisztelete meg hajtja velük a municipiumok zászlóit azon egyesület előtt, mely a kulturának s mi több, ezen vidék kulturájának önzetlen szolgálatára esküdt fel.

Ez helyesen van. Ennek így kell lennie, mert jaj annak a népnek, mely a műveltségben rejlő hatalmas fentartó erőt fel nem ismeri s minden alkalmat, minden eszközt meg nem ragad, hogy felővezkedjék azzal a fegyverkészséggel, mely egyedül biztosíthat helyet neki a népek nagy világában. A jövő nagy barcait a kultura tegeveivel fogjuk megvívni E harcokban a műveltség győz s a műveltség párosulna is, menthetetlenül elbukik

A D. M. K. E. közgyűlése alkalmat nyújt

nemesak municipiumainknak, hanem az egész társadalomnak is arra, hogy hódoljon a kultura előtt s megmutassa, mennyire értékeli és becsüli áldásait. Mert a kultura előtt való hódolását, a kultura becsülését fogja tanúsítani azzal, ha szeretettel fogadja s lelkesen ünnepli városunkban kiszálló zászlóvivőit s az elismerés erkölcsi s a filléres adózás anyagi erejével támogatja nemes törekvéseiben.

Aggodalommal nézzük azonban társadalmunk határozott felhívásokra sem reagáló mozdulatlanságának jeleit. Nem szeretnők, ha valóban okot szolgáltatna arra a lesújtó ítéletre, hogy nincs érzelme a közművelődés nagy fontossága iránt, mely pedig ugyanazon nemzeti életkérdés számunkra. Szeretnők, ha eddigi mozdulatlanságának láttára támadt aggodalmunk korai volna s azzal mutatná ki fölösleges voltát, hogy a nemzeti kultura zombori ünnepnapján teljes számban és teljes szívvel lélekkel ünnepel majd együtt az idegenből érkező ünneplőkkel.

A vármegyei tanítók nagy értekezlete.

Szabadka, 1906. dec. 2.

A vármegyei általános tanító-egyesület központi választmánya ma tartotta meg Szabadkán a tanítói fizetések tárgyában összehívandó nagy értekezlet előkészítése céljából ülését.

A vármegye majdnem minden pontjáról összejött választmányi tagok nagy száma s lelkes hangulata között 9 órakor már megkezdhetette a tanácskozást, mely 1/2 órakor nyert véget.

Az ülés Molnár Ferenc az egyesület elnökének kimerítő jelentése s előterjesztései kapesán a következőkben állapodott meg:

A nagy értekezletet Zomborban a vármegye törvényhatósági termében december hó 16-án vasárnap délelőtt pont 9 órakor tartja meg. Vezetését, az ügyrend beosztását, az előadók előterjesztéseit, hozzászólók számát rövid s előre meghatározott időhöz köli s az egész értekezlet lefolyásának olyan keretet ad, hogy a teljes tárgysorozat 2 1/2 óra alatt befejezést nyerjen s a vidék tanítósa már a 12 órai vonatmegindulással visszautazhasson.

A fősúlyt arra kívánja helyezni, hogy a vármegye összes tanítóinak képviselőtét képező nagy értekezlet imponáns számban jelenjen meg, méltóságteljes hangulat között folyjon az le s tárgyilagos, komoly előterjesztései egyhangú akarat megnyilatkozásával ki-

fáknak köszönhetjük-e? Erdélyi, Kriza, Gyulai, Arany László — eddig legjobb gyűjtőink — voltaképp nagyszabású nótafák, egyaránt gyökerezve a nép- és műköltés termő talaján. Arany Jánosban pedig a népi nótafáknak azon tulajdonságát is megtaláljuk, mely az irodalomban ritkán szokott együtt lenni a szövegköltés felsőbb fokával, de a népnél vele jár: a dallam-alkotó erőt. Arany szakasztott olyan, mint egy népi nótafa. Dallamai sokszor megközelítik költeményeit népiességben, magyaros zamatban. Egy részüket másoktól szedte s csak a szöveget szedte hozzájuk: ebben is követi a nótafák példáját.

Világos a fentiekből, hogy az igazi nótafának semmi köze a száraz versfaragók azon fajtajához, melylyel a nép között is sűrűn találkozunk. A nótafák egytől-egyig született költők vagy legrosszabb esetben tehetséges műkedvelők. Olyik írni-olvasni sem tud, olyik már félig-meddig író ember, akinek a tollforgatás ha nem is kenyere, de kedvtelése, kinél az irodalom szívesen fogadott vendég. Falusi gazda, bíró, kisbíró, földműves, kocsis vagy

szolga; találkozunk — mint Kis Zsófi — asszony vagy leány is elég számmal. Viszont akad olyan urféle is, aki műveltségénél fogva közelebb áll a néphez, mint az irodalomhoz és amellet közzvetlenül az ősi hagyományból nőtt nótafa.

Akármerre járok,
Szeretnek a lányok;
Szeretnek, mert mindegyikkél
Nagyon szépön bánok.

Ha zsebömbe volna
Három piros alma,
Mind a három szeretőmet
Meglátogatnám ma.

Egyik csupa jószág,
Szép mint tündérország,
Rábeesültem száz forintra
Eggyetlenegy esőkját.

Másik szépségére
Szerelem tündére,
Minden bajom elfelejtem
Egy ületésére.

A harmadik oly szép,
Mintha angyalt látnék;

Ily szép három szeretője
Senkinek sem volt még.

Nem is kell több mostan,
Elég ami mosd van,
Ugy sem tudom, hogy mejjüket
Szeressem legjobban.

Mind megegyeznek abban az egyben, hogy nem szakadnak el a népiesség, az ősi, hagyományos költés talajától. Rendszerint nemesak a szöveget, hanem a melódiákat is ökö költik; legtöbbször azonban a szövegköltést a már meglevő dallamhoz fűzve indítják meg, mint ahogy műköltőink dalait is a nép valahányszor átveszi, kivétel nélkül kész dallamhoz csatolja és sohasem térlet hozzájuk új dallamot. Az alkotásnak az a sorrendje, mely az irodalomban közönséges, hogy a dallamköltés a kész szövegből indul ki, népköltésünktől merőben idegen. Ez már a fejlett műveltség állapota, s ezzel szemben népköltésünk a természetesség ősi fokán maradt meg. A dallam t. i. eredetileg mindig az alap volt, melyen a szövegköltés épült, s az imént vázolt jelenségek is erre vallanak; később —

fejlesztést adjon a tanítószágh sérelmeinek s azon törekvésnek, amit a vármegye tanítószágha a fizetéseknek, a hasonló kvalifikáció alapján az állam tisztviselőinek biztosított fizetési fokozatával egyenlő alapon elérni s azt törvényileg biztosítani óhajt.

Egyedüli tárgyat képezi a tanítói fizetésnek a jelenlegi helyzet kialakulása mellett elérhető kérdése.

Törekvése, célja Bács-Bodrog vármegye törvényhatóságának f. évi december havi rendes ülésében a törvényhatóság akcióját kikérni és megnyerni a parlament elé terjesztendő kérvényének kedvező, támogató fogadtatása körül. Célja a tanítói fizetések rendezésében fenakadást képező pénzügyi okok elhárítása iránt kérvényezni és megnyerni a hácskai országgyűlési képviselőket arra, hogy a vallás- és közoktatásügyi miniszternek gróf Apponyi Albertnek a képviselőház közoktatásügyi bizottságában tett f. évi november hó 20-iki előterjesztésének klauzulájában megjelölt előfeltételek a törvényhozás útján megadassanak, hogy nemcsak a tanítói fizetés rendezése, mint első kardinális szükség, hanem az ezzel összefüggő népiskolai teendők is kapcsolatosan gyorsabb és teljesebb megoldást nyerjenek.

Erkölesei támogatást, erőforrást kíván a vármegye tanítószágh nyitni innét a leggazdagabb vármegyéből Bács-Bodrog vármegye közönségének törvényhatóságának bevonásával Apponyi Albert kultuszminiszternek kétségen kívül nagy koncepcióju törekvései megvalósításához.

Megnyugvására szolgált az előterjesztésnek Gráll Nikáz kir. tanácsos s tanfelügyelőnek megjelenése, aki az értekezlet elején az elnöki előterjesztések idejére szorított megjelenésével emelte a hangulatot.

Molnár elnök határozott irányt jelölő előterjesztéseiben a megjelentek teljes biztosítékát látják a nagy értekezlet sikeres lefolyásának.

Előadónak kijelöltettek: Novoszel János Zentáról, Mésznerits Ferenc Szabadkáról, Göndör Ferenc Óbecséről, Kincses János Ujvidékről, Gubicza Kálmán Monostorszegről.

72 tanítótestület jegyzőkönyvét mutatta be elnök, amelyek a vármegye területéről a nagy értekezletben részvételüket bejelentették.

Zombor, Baja, Ujvidék, Apatin, Óbecse, Kanizsa, Zenta városok tanítói teljes számban vesznek részt. Különösen erős mozgalom indult meg a róm. kath. hitfelekezeti tanítók sorában. Zombor város tanítószágha — felekezet jelleg nélkül egyesültek s szervezkednek a fogadtatás teendőinek együttes végzése körül.

A titeli és szablyai járásba eső községi állami és felekezet tanítói december hó 3-án

Zsablyán együttes ülést tartanak s ezen ülésből küldik ki képviselőiket.

A vármegyei tanítók szövetsége megalakításának kérdését Göndör Ferenc óbecsei tanító fogja a nagy értekezleten előterjeszteni. Ebben a szervezeti kérdésben a választmány arra az álláspontra helyezkedett, hogy e kérdést semmiféle összefüggésbe nem hozza a nagy értekezlet előterjesztésével. Agitációs szervezkedést kizár s ezt mint indítványt terjeszteti elő, melynek további sorsát a vármegye területén levő tanítókörök, espereskerületi egyesületek lesznek hivatva eldönteni.

A nagy értekezlet elé kerülő határozati javaslatokat e hó 8-án fogja az elnök a tárgysorozat és meghívó kapcsán minden egyes résztvevő tanítónak megküldeni.

A határozati javaslatokra netán beterveztendő önálló — vagy pótvajavaslatokat az indokollással együtt december hó 12-ig kell az elnöknek beküldeni, a melynek alapján december hó 15-én előkészítő bizottsági ülést tartanak.

A még eddig nem jelentkezett tanítók és tanítótestületek kiküldötték bejelentésének újabb határidejéül december hó 8-ika jelöltetik ki; ugyanezen időpontig küldendők be az esetleges elszállásolás iránti jelentkezések is.

E-k.

H i r e k .

Személyi hir. Özvegy dr. Subotics Szávka urasszony, a magyarországi összes szerb nőegyesületek védnöke a helybeli szerb nő egyesület 10 évi fennállásának megünneplésére hétfőn délelőtt városunkba érkezett. Tiszteletére tegnap délután 5 órakor dr. Poppovits Istvánné theatestélyt adott; a szerb nőegyesület pedig ma délelőtt az Elefánt szálló nagytermében díszbédet rendez.

Advent. Vasárnap, december hó 2-án vette kezdetét az új egyházi év. A keresztényvilág annak emlékéül, hogy az emberiség az ószövetségben négyezer esztendeig várta a Megváltó Jézus eljövését, négy héten keresztül készült hajnali misékkal, az ugynevezett roratékkal Jézus Krisztus születésének, vagyis karácsonynak ünnepére.

Mikulás napja. Jövő esztendőkor lesz Miklós napja. A kis gyermekek öröme ez a nap, mert már előre veti árnyékát a karácsonynak. A jó Mikulás bácsi sok minden apróságot hoz az apróságok részére és ezért epedve várják, sok helyen beszélgetnek róla a mama kedvencei.

Egyházmegyei hir. Sterk Géza Mátételkére (Ilmamajor) tanítónak kinevezett — Rauscher János Mélykutra tanítónak kinevezetett.

Lelkészi beiktatás. A szablyai ágostai hitvallásu evangélikus hitközség mult hó 25-én installálta a halálozás folytán megüresedett lelkészi hivatalba új lelképásztortát Kund Vilmos végzett theologust.

A zombori iparos dalárda dalestélye. Szombat este, (december 1-én) tartotta a zombori iparos dalárda alapszabályszerű dalestélyét. A gondosan összeállított műsor nagy közönséget vonzott az Iparoskör helyiségébe, hogy egy kellemes estét tölthessen el. S mondhatjuk, hogy a közönség nem is esalódott. A Szántó Károly szakcszerű vezetése alatt álló dalárda igazán kitett magát. A közönség különösen az első tenort (Hrabovszky Istvánt) elismerő tapsokkal jutalmazta. Gruda Pál a Rákóczi című új dalműből vett Katia dallal nagy hatást keltett. A szomorú hangulatú dal után igazán jól esett a Szántó Károly komponálta tréfás felvétel. Mind a fülbemászó dallam, mind annak szövege (Mayer Istvánné szerzeménye) nagy tetszést aratott s ami fő e szöveg hangulata teljesen hozzáillt Gruda egyéniségéhez. Nagy tetszést aratott a férfikar a Hull a level... kezdetű dallal. A közönséget megvalósággal felvillanyozta Szántó Károly felolvasása: A sztrájkról. Szántó Károly elmés előadása már számtalanszor volt alkalmunk hallani s mindenkor a legnagyobb dicsérettel emlékeztünk meg róla. Ujabb dicsérettel ez alkalommal sem halmozzuk el csak kívánjuk, hogy a jól megkezdett ösvényen folytassa útját. Végül a férfikar tulipándalt adott elő s megkezdődött a tánc, mely széles jökedvben reggelig tartott.

Bánati „szenzáció.” Nagy szenzációra virradt Banát külváros lakossága a mult péntek virradóra. Ugy 4-5 óra tájban nagy sikoltás és jajgatás verte fel a békésen alvó lakosságot reggeli álmukból. Mindenki gyilkosságra vagy merényletre gondolt. Az emberek csakhamar fölkapták magukra a ruhát és siettek a segélykiáltó szavak után. Oh! és mi történt? A kistemető mellett egy nagy pocolya húzódik el, amelyben néha-napján, esőzések után térdig érő víz is szokott lenni. Mire az emberek a segélykiáltások után ezen pocolyához értek, idegizgató látvány tárult szemük elé. Egy reszkető leány ült a pocolyában és nagy sikoltást és jajgatást vitt véghez. „Segítsenek rajtam jó emberek, mert mindjárt meghalok.” Egy ember megszánta az öngyilkosságra készülő teremést és kihuzta „veszedelmes” helyzetéből. A bátor mentő rögtön saját lakására szállította a leányt, ahol ágyba fektette. Hogy mi vitte a leányt a „végzetes” lépésre, arról mélyen hallgat a fáma. Annyi bizonyos, hogy a leány végzetes elhatározása legfeljebb egy erősebb náthát eredményezett és főként az a haszna volt, hogy megizlelte a bánati iszapos fürdőt.

az irodalomban — a kettő teljesen elkülönült egymástól, bár a rhythmikus mozgás közös eleme által eredeti kapcsolatukat mindig megújíthatják és meg is újítják.

A nótafa természetét, a népdalt (vagy dallamot) csak nagy gyéren sikerül abban az alakban meglelni, amint kipattan költője szívéből. Mire szemünk vagy fülünk ügyébe kerül, rendszeren már egészen vagy részben más költeménnyel van dolgunk. A szövegen is, dallamon is változások mentek végbe. A nótafák környezetének befolyása, esetleg a szomszédos dalterületek pótló költésének munkája érvényesült. A nótafák közelében levő kisebb-nagyobb számú nótabokrok, t. i. a műértők, elvégzik az alakítás első kezdetét. Bizonyos egyéni vonások letörölődnek a dalról, beillesztik az új dalt a már ismeretes dal-késztségnek összhangjába, egy-egy technikai tökéletlenség a „több szem többet lát” törvénye szerint elenyésszik, egy-egy hibás ütem, egy-egy rossz rim megjavul stb. Általában pedig a népiességnek még nagyobb foka jut érvényre, mint amely rendszeren az első alak-

ban — mondjuk: alapszövegben — megnyilvánult. A esiszólásnak ez a helyi része arra való, hogy az új költés hasonljon ama dalterület törvényeihez, melyben a nótafa él. Mert minden vidéknek az odaváló nagyobb nótafák hosszú sorozata némi külön szint ad a költés szempontjából: ezt az alapszint az illető dalterület szakértő és műkedvelő közönsége tartja fenn és viszi át az új termékekre. A további fejlődés azután ott következik el, mikor az új dal egy szomszédos vagy messzebb eső dalterület befolyása alá kerül, melynek módja egészen ugyanaz, mint a helyi alakításé. Ahhoz képest, hogy a hatást gyakorló dalterületek költése milyen magas fokon és az újabb környezet mennyire hozzáértő elemekből áll: az eredeti szöveg és dallam épügy szépülhet és javulhat, mint ahogy romlásnak is lehet kitéve.

Az eredeti költemény ily módon lassankint többé-kevésbé átalakul. A folyamat teljesen az, melyet Petőfi és Arany dalainál érintettünk. Új meg új szerkesztésen mennek keresztül magának a népnek saját dalai is.

Változatok (variánsok) támadnak. Bővülés, esonkulás, két és több költeménynek egymásba vegyülése annyira megváltoztatják az eredeti szerkezetet (alapszöveget), hogy gyakran alig marad meg belőle valami. Sokszor a változatok összefüggését már csak az alapszöveg (tárgy) és a versidom közössége árulja el. A népköltés-buvárlatnak egyik legszebb feladata, melylyel az irodalom számára igen nagy szolgálatot tesz, hogy a szétterjedt részekből rekonstruálja, helyreállítja az eredeti költeményt. Ilyen helyreállított szövegekkel a jelen gyűjteményben sűrűn találkozunk az olvasó.

Gyakori eset, hogy az eredeti költemény — sok baba közt a gyerek — csupán kiinduló pontjául szolgál egy-egy újabb költeménynek: csupán a tárgyat veszi át, de az egyezés a részletekre már nem terjed ki. Az ily esetben nem változattal, hanem külön feldolgozással állunk szemközt. Gyűjteményünk erre is nyújt példákat.

Szabad Lyceum. Folyó hó 2-ikán vasárnap d. u. Vikár Béla jeles folkloristánk tartott rendkívül élvezetes és épületes előadást a magyar népköltésről. Vikár Béla 20 esztendeje jár-kelel a nép között egyenesen azzal a kitűzött céllal, hogy a néplelek megnyilvánulását a dalban ellesse és a dalokat szorgalmas méheként összegyűjtögesse. Husz esztendő alatt rengeteg kincset halmozott össze s ez idő szerint nincs Magyarországon ember, aki a népköltés titkaiba oly beavatott volna, mint ő. Husz évi kutatásának gazdag kincses házából adott közre vasárnap előadásában is Megvilágította mi a népköltés; hogy bánik el a nép az átvett műdalokkal, hogyan javítja, hogyan újí fűzi tovább. Különbséget tett a műnépdal és nép-műdal között. Helyet jelölt ki a népköltésben a verseletlen, prózai költésnek is. Szólt a nótatermésről, a nótafokról is. Előadásának e részét eredetiben egész teljességében adjuk mai tárcánkban. Szólt az ő szövegek rekonstrukciójáról s be is mutatott a gazdag változatok alapján rekonstruált dalokat, köztük ismeretlen kuruc dalokat is. Végül eredeti népmelódákat mutatott fonográfiai felvételei alapján. Akik az előadást végig hallgatták, nemcsak kiváló élvezetben, hanem gazdag okulásban is részesültek. A Szabad Lyceum igazán nagy hála-ra kötelezett bennünket, hogy e minden tekintetben tanulságos és gyönyörű előadást megszerezte nekünk.

Házavató estély. Rittinger Antal áll. főgimnáziumi igazgató és neje. Bajai uti uri házuk főlavatása alkalmából december hó 1-én, szombaton este 8 órakor, fényes estélyt adtak, melyre az áll. főgimnáziumi és a felső kereskedelmi iskolai tanárok és nejeik voltak hivatalosak. Vendégül látták még Vikár Bélát Budapestről, ki a másnapi szabad-lyceumi előadás tartására érkezett Zomborba. A gimnáziumi tanári kar nevében Szöl Sándor, a felső kereskedelmi iskolai tanári kar nevében meg Trencsény Károly üdvözlötték a házigazdát s a háziasszonyt új otthonukban. Aldomást mondtak még Rác Soma és Vikár Béla a kedves, vendégszerető háziakra, a házigazda pedig szívesen látott vendégekre. Pompás hangulatban a hajnali órákig együtt volt a társaság.

A kongresszusi választás esztörtökön, december hó 6-án lesz az egész báciai egyházmegyében. Zomborban erős küzdelem van kilátásban az értelmiségi és a radikális párt között. A radikális párt jelöltje Másits Novák a múlt vasárnap mondotta programbeszédét, amelyen a szállási gazdák meglehetősen számban voltak jelen. Másits hívei, akik jobbadán szállási parasztgazdák, igen nagy kocsis sorban járták be a várost, magukkal hozva jelöltjüket is a bukováci szállásokról. Az értelmiségi párt nagy készüléssel néz a küzdelem elé és erős reményt táplál, hogy jelöltjét, dr. Lallossevit Jánost diadalra juttatja.

A D. M. K. E. bizottság ülései. A D. M. K. E. nagybizottsága f. hó 3-án d. e. fél 12 órakor ülést tartott, melyen az egyes albizottságok beszámoltak eddigi működésük eredményéről. Feltűnt a kocsis és szállásrendező albizottságok jelentése, mely szerint magánfogatok és magánzállások kiesi számban állanak eddig rendelkezésre s gondoskodni kell szállásokról és fiakkerek kellő számu lefoglalásáról. Gyéren jelentkeznek a banketten részt venni kívánók is. Mindezen kérdésekben, valamint a színházi páholyok és ülőhelyek lefoglalásának kérdésében is ugyanaz nap d. u. 5 órakor a D. M. K. E. titkárnak jelenlétében tartott újabb ülésen határozott a bizottság véglegesen.

Járásai bál Topolyán. Császár Péter topolyai főszolgabíró kezdeményezésére december vége felé járásai bált rendeznek, melynek élére a járásához tartozó községek vezetői lépnek.

A Bács-Bodrog Megyei Irodalmi Társaság a folyó hó 16-án d. u. 4 órakor a városháza nagytermében tartandó Rákóczi-ünnepély után rendkívüli közgyűlést tart, melynek tárgya: Rákóczi-szobor felállítására Zomborban.

Bácsmegyei Munkás-Takarék. Az önszervező szövetkezetek mintájára Bácsmegyei Munkás-Takarék címen új szövetkezet alakult Zomborban. A megalakulás december hó 2-án, vasárnap d. e. 11 órakor történt a Munkás Otthon helyiségében. Az alakuló közgyűlésen Oblát Károly elnököl. Dr. Pataj Sándor ügyvéd bemutatta az általa kidolgozott alapszabálytervezetet, melyet a közgyűlés bebátó tárgyalás után némi módosítással elfogadott. A szövetkezet működése az 1907. évi januárius 1-ével kezdődő 4 éves ciklusok szerint történik. Heti betét 40 fillér.

A megalakulás kimondása után azonnal megtörtént a tisztikar, az igazgatósági és felügyelő bizottsági tagok választása a következő eredménnyel: Igazgató: dr. Pataj Sándor. Aligazgató: Stempel Samu. Igazgatósági tagok: Oblát Károly, Paresetich István, Weid Miksa, Ptarr Pal, Schneider János, Márkus Nándor, Jurisits Antal, Kanyó Béla, Lehoczky Mihály, Ujkéry Antal, Weindl József, Waskó Gottfried. Pótagok: Rothbauer Adolf, Biebert János, Paresetich Ferenc, Ackermann Sándor, Langbeim Mátyás. Gínál József. Felügyelő bizottság: dr. Lallossevit János, Novákovits Izidor, Löwy Vilmos, Lévy Nándor, Tunner Nándor, Tilger Mihály. Pótagok: Bogdán István, Mayer Antal, Morber István.

Dr. Pataj Sándor, megválasztott igazgató szép beszédben megköszönte a beléje helyezett bizalmat s kérte a jelenvoltakat, hogy tagok gyűjtésével, erkölcsi és anyagi támogatással arra törekedjenek, hogy az új szövetkezet, a köz javára, minél jobban fölvirágozzék. A közgyűlés kimondotta, hogy a szövetkezet pénztárosi és könyvelői állását pályázat útján fogják betölteni.

Oblát Károly elnöki zárószavaival az alakuló közgyűlés véget ért.

Halálozás. Özv. Weissel Mária, Predragovits Konstantin nyug. utászkapitányanyósa, december hó 2-án, 69 éves korában, Zomborban elhalálozott. Temetése 3-án d. u. 4 órakor történt a Rokus temető kápolnájából.

Kereskedelmi Alkalmazottak Egyesülete. A zombori kereskedelmi alkalmazottak egyesülete tömörültek. Folyó hó 2-án d. u. 2 órakor a Knippl féle söresarnokban Weidinger Lajos kereskedő elnöklete alatt népes gyűlést tartottak, melyen az egyesület megalakulását kimondták, s az alapszabálytervezetet elfogadták. Nyomban megalakult a tisztikar és a választmány a következőképpen: Elnök: Weidinger Lajos. Alelnökök: Gänzler József, Radojevits Miklós. Titkár és könyvtárnok: Jung Ferenc. Pénztárnok: Wolf Simon. Ellenőrök: Dzsánits Gyula, Hermann Ignác. Háznagy: Matarits István. Számvizsgálók: Leipnik Mihály, Lorenz József, Tomits Pal. Jogtanácsos: dr. Gál Rezső. Választmányi tagok: Engländer Rezső, Mócs Ella, Szeles Lajos, Lázits Milán, Makarits István, Mátits Miklós, Nikolits Szvetozár, Ughk István, Kraitz Károly, Dujmovits Károly, Schmelzer Károly, Schnabl Mór, Singer Ferenc, Lederer Dezső, Ratkov József. Pótagok: Winer Rezső, Kmetz Endre, Lugumerszky Milán, Parhitis Károly, Galacz Illés. Indítvány tétel, hogy helyiségül a Kereskedők Testületének helyiségét — arányos költségmegosztás és megegyezés szerint — kérje az elnökség.

Házasságok. Bogyay László hajóskapitány eljegyezte Halász Flórát Baján.

Földes Ferenc ösztapári gyógyszerész eljegyezte Pollák Márton zentai földbirtokos leányát, Ilonkát.

Róth Samu paksi kereskedő eljegyezte Rosner Emil apatini nagykereskedő leányát, Elzát.

Róth Ádám körtési tanító eljegyezte Hirman Annát Csávolyn.

Abrahám Mano ósziváci szobafestő eljegyezte Vieg Elzát Ujvidékről.

Perl Pál, a Perl Mór és fia szegedi szállító cég tulajdonosa jegyet váltott Löbl Adolf bácsiföldvári bankigazgató és földbirtokos leányával, Margitkával.

Nagyközségből város. Magyar-kanizsa nagyközség rendezett tanácsu várossá akar átalakulni és ez irányban már meg is tette a lépéseket a kormánynál.

Drágul a nyomtatvány. A Vidéki Nyomdatulajdonosok Országos Szövetsége értesíti a közönséget, hogy december 1-ével az országban életbelép az új munkás árszabály, amely lényegesen emeli a munkabéreket. Ennek következtében elkerülhetetlen a nyomtatványok árának aránylagos emelése is az egész országban.

Fölmentett szociálisták. Az idei urnapi körmenet alkalmával a sztapáriton erre az alkalomra felállított kápolna előtt épen akkor haladtak el Tilger Mihály, Jurisits Antal, Vizi János és Merganez József zombori iparosok, amidőn a körmenet megindult. Nevezett iparosok a körmenet mellett elhaladtak, de kalapjukat nem vették le, erre a tömegből sokan rájuk kiáltottak és később a dolog tetlegességre is került, amely miatt a rendőrség vádat emelt ellenük vallás elleni izgatás miatt és a zombori járásbírósa el is ítélte őket 5—5 napi elzárásra. Felebbezés folytán az ügyet a törvényszék a múlt héten tárgyalta és dr. Pataj Sándor védőbeszéde után a vádlottakat felmentette. Az ítélet jogerős.

Erős sovíniszta ugyan, de derek magyar ember Szalay Farkas honfitársunk, ki felbuzdulva a Klondykeben hirtelen meggazdagodott aranyásók sikerein, maga is elindult az aranytermő hó és jégborította, távol Északamerikába. Hogy azonban hazijától távol is kifejezést adjon magyar érzelmeinek, még itthon ellátta magát megfelelő ruházattal, fegyverrel, szerszámokkal, sőt — tekintettel a Klondykeben uralkodó rengeteg drágaságra — még élelmiszerekkel is, melyek között elelmi és gyógyszer gyanánt néhány tucat négyesillagos Esterházy cognac foglalt el tekintélyes helyet. Igaz ugyan, hogy — mint Szalay írja — nagy beviteli vámot szedtek be rajta partraszállásakor, de majd megfizetik neki a Klondykeiek minden cseppet arannyal, már pedig ha ez tény, akkor Szalay uram akár egy esákványvágást se tegyen, mert magából, a vele vitt Esterházy-cognacból is meggazdagodhat. Amit tiszta szívből kívánunk is neki.

A Korona-malom telke parcellázva eladó; bővebbet a helyszínén. Ugyanott jutányosan kaphatók irodaberendezési és villanyvilágítási tárgyak, vascsövek, szécskavágó, emelőgép, festékmalom; azonkívül butorok, gyönyörű fikuszok, atóék (uri házba való).

Lopás. Balla Jánosnak a bezdáni határban lévő szállásáról f. évi november hó 24-ére virradóra annak tehénistállójából eddig ki nem derített tettesek által 1 drb 4 éves és 1 drb 7 éves fejős tehenet 480 korona értékben elloptak. A esendőségek a tettesek ki derítése iránt minden irányban tett puhatólása ez ideig eredménytelen maradt.

Elítelt tolvaj cseléd. Asztalos Mari házi cselédet, aki a gazdait meglopta és azután megszökött Bajáról, a bíróság egy hónapi fogházra ítélte.

Végzetes játék. Szolg Antal 12 éves kőmives tanonc november 28-án a Zsófia gözmalom felvonó és gépkamarájában a gép kiálló tengelyével játszadozott s bár eltiltották onnan, ismét visszament és ekkor vizes köténye oda lapult a tengelyhez, mely elkapta és földhöz végtá, úgy hogy jobb láb és bal telkörtörést szenvedett. Sérülése súlyos, de nem életveszélyes.

Öngyilkosság. Múlt hó 29-én reggeli nyolc órakor istállójának gerendájára felakasztotta magát Stefan György esztervári földmives. Tettenek oka állítólag buskormorság volt. Mire hozzátartozói ráakadtak, kiszérvett. — November 30-án felakasztotta magát özv. Mersch Károlyné 60 éves esztervári lakosnő. Hozzátartozóinak sikerült őt még jókor levenni s életre kelteni.

Orvosi körökben már rég ismert tény, hogy a Ferenc József keserűviz valamennyi hasonló vizet tartós hashajtó hatása és emulsióremelő kellemes ízénél fogva, már kis adagban is tetemesen felülmulja — kérjünk határozottan Ferenc József keserűvizet.

Az olvasó közönség figyelmébe ajánljuk Dörfler Gyula vizsgázott építőt, ki bármiféle épület tervek készítését, valamint építkezéseket elvállal Lakása: Zrinyi-utca 14. szám alatt.

FERENCZ JÓZSEF keserűvíz

Színház.

M Ű S O R:

- December 4-én **Proletárok.**
 December 5-én **Rab Mátyás.**
 December 6-án **Főkonzul.**
 December 7-én **Prológ, Gül-Baba.**
 December 8-án délután **Velencei kalmár** (ifjúsági előadás), este **Bánymester.**
 December 9-én délután **Milliárdos kisasszony**, este **Hamlet.**
 December 10-én **Kisértetek.**
 December 11-én **Rab Mátyás.**

*

Mily jól esett a sok lapos, kifejezéstelen muzsika után, melyben nagy a lárma, de annál kisebb a tartalom, **Ripp** szeretetreméltóan könnyed és kifogyhatatlanul melodikus zenéjében gyönyörködni!

Börne a Dramaturgische Blätter e művében azt írja egy olasz operáról, hogy zenéje csak a fülbe, a szív ezen előkamarájába jut el, s mint minden, ami előszobákban tartózkodik, hajlékony ugyan és kellemes, de egyuttal lagymatag, elettelen és szeretet nélkül való. Bezzeg a Ripp zenéje az előszobán keresztül behatol a szív kamarájába és állandó lakójává szegődik a lélek legbensőbb hajlékának. Kissé magas kora mellett is megtartotta az ifjúság zománcát, aranyos derűjét, s bármilyen elcsépeletnek szeretik is némelyek, a folytonos új ingerek utáni esztelen hajszában, feltüntetni egyik-másik közismert áriáját, — mihelyt ez hivatott ajakról hangzik el, a benne rejlő üde báj ellenállhatatlanul találja meg utját a mi kedélyünkhöz.

Tapasztalhatta ezt magán mindenki, aki a csütörtöki előadáson a levélárianak igéző zenei szépségét élvezte Sz Pozsonyi Lenke viszonylagosan magas színvonalon álló ének-művészetre valló, szín- és érzelmdus interpretálásában. Ez az egy szám, a maga esorbitatlan sikerével, bő kárpótlást nyújtott az előadás gyenge közepes voltáért, s készséges elnézésre indította a közönséget egy fiatal kezdő zenész kísérletezése iránt is

Nagy fába vágta fejszéjét a 9 hónap óta színészkedő Asszonyi a címszerep elvállalásával. S hogy az eredmény nem volt arányban bátor önértetével, ezt jó részben saját magának köszönheti Akit a szerencsés véletlen olyan óriási hanganyaggal áldott meg, az, ha ujone az énektudás terén, használja ezt a ritka adományt a maga teljességében, erőltetett tompítások és alkalmoszerűtlen megszorítás nélkül „A gyertyát is nem azért gyújtják meg, hogy véka alá rejtse, hanem hogy világítson mindenkinek, akik a házban vannak.“ A helyett azonban, hogy ennek a biblikus mondásnak aranyigazságát megszívlelte volna, elkezdett mesterkedni és minden erejét, egész becsületes törekvését hasztalan színezési próbálgatásokban merítette ki A helyett, hogy organumának a Környeiével vetélkedő tömörségét és kivételes terjedelmét ragyogtatta volna, fejhangokkal gazdagon megspékelt át-

menetekkel és kitanult, képzett énekest követelő árnyalásokkal, a szabadon előtörő ének helyett érthetetlen, tagolatlan mormolásba vesző fejtott hangokkal kísérletezett, amivel aztán ő maga állotta utját a remélt hatásnak.

Ez a kissé kemény, de szigorúsága mellett is jóindulatú bírálat azonban ne kedvetlenítse el társulatunknak ezt a fiatal és kétség telenül tehetséges tagját, hanem szolgáljon inkább buzdításul arra, hogy most még kezdetleges énekelőadását az említett súlyos technikai hibáktól mielőbb mentesítse, sokat ígérő, kieneset érő baritonját pedig szorgalmas tanulással mívelje, gondosan esiszolja és fokozatosan minél nagyobb tökélyre fejlessze.

Környei is Zomborban énekelte Rippet, talán először életében és majdnem hasonló sikertelenséggel, ma pedig a Királysínháznak becézett és országsszerte becsült művésze!

*

Ha a modern színműíró találékonysága lankadóban van, vénája kimerül, egyszerűen úgy segít a baján, hogy átrándul az irodalomnak egy másik mezejére s onnan szedegeti, többé-kevésbé válogatós kézzel, az új bokré tához való virágokat

Ez az eljárás különben nem mai keletű; évszázados gyakorlat ez már, melynek legkiválóbb képviselője a vigjátékirók fejedelme, maga Molière volt, aki azzal háritotta el magát a rázudított plagizálás vádját, hogy darabjainak az eszméjét, tárgyát, sőt egész anyagát is onnan veszi, ahol jónak látja, mert nem az a fő, hogy mit kitől vesz, hanem az, hogy mit csinál belőle.

Schönthan tehát csak a vigjátékirók atyámesterének példáját követi, amikor pl. Dorrit kisasszonyt Dickens egyik regényéből faragta ki, a pénteken bemutatott **Egy angol detektív kalandjai** című darabját pedig Conan Doyle két regényéből állította össze, a magáéból csak a III. felv. banális történetét csapván hozzá valami elfogadható befejezés kedvéért

Ezekkel a jelenleg szélében mohón olvasott Doyle-féle detektív regényekkel is úgy vagyunk egyébként, mint a már említett darabgyártási procedurával: vieux jeu, régi jelenség mind a kettő, élő bizonyossága a jó Ben Akiba mély bölcseségének

Azelőtt bűnügyi regények címén gazdagították a ponyvairodalmat, most pedig ügyesen átfestett cégér alatt mint detektív-regények izgatják a szenzációs dolgokat kedvelő emberek idegeit. Valóban a Conan Doyle kiapadhatatlan teleményesség, megkapó ötletessége, rendkívüli képessége a mesésövésben és könnyen folyó, fordulatos előadása kellettek hozzá, hogy ezek az elavult portékák a legszelebb körökben ismét népszerűsége vergődjenek.

A színpadon azonban a titkos rendőri krónika e gyakran vérfagyasztó eseményei, látható eszelekvénye sűrűsödve össze, sokat veszítenek érdekességükből s legteljebb a háborzongatás esalhatatlan tényezőiként hatnak a közönségre, s így mértőldnyi távolságra esnek bármilyen drámai műfaj tulajdonképeni céljától.

Különösen áll ez a pénteki darabról, mely laza szerkezetével, az egyes felvonásoknak elkeresztelt jelenetek vagy inkább képsorozatok közti összefüggéstelenségével csak a cimben, no meg a III felvonás ütött-kopott szerelmi történetkéjével felel meg a vigjáték elemi kellekeinek.

Az előadás az átlagon jóval felül állt, ami első sorban a szabatos, körültekintő rendezésre valló sima összjáték javára irandó. A szereplők legjobb tudásukat vitték bele alakításukba, amiért egyenként és összesen osztatlan elismerés illeti meg őket. Kiemelendőnek tartom azonban az egyre jobban fejlődő Virányi disztíngvált, a ríkító színezéstől, a drasztikusabb eszközöktől tartózkodó játékát és Papp Ilonkának az egyszer igazán meglepően ügyes, természetes alakítását.

* * *

Szombaton „**János vitéz**“-t vártuk — és kaptunk paródiát

Mert Révész Ilonkát (János vitéz), Gözon Gyulát (Bagó) és Haraszti Vilmit (Huska) kivéve, a többiek bizony agyonütötték ezt a

nagyobb komolyságra és törekvésre érdemes daljátékot.

Révész Ilonka ugyan itt-ott indokolatlanul és nem alkalmas helyen pajzánkodott és noha énekében se hallottunk olyan érzelmes előadást, mint aminőt például tavaly Váradi énekében élveztünk (bár erre őt is képesnek tartjuk): mégis dicséretet érdemel, mert e hibák nagyrészt természetes következményei voltak annak a példátlan fegyelmezetlenségnek, amelylyel a kar — és annak a keserves nyifogásnak, amelylyel a társulat cinikusan egykedvű zenekara versenyzett egymással, nem törődve sem az énekes igyekezetével, sem a közönség jó izlésével.

Ugyanezek a mizeriák okozták azt is, hogy Gözon, akit tavaly nem egyszer lelkesen megtapsoltunk a Bagó szerepében, — most halványabban énekelte és fáradtabban játszott, noha mégis élvezetet nyújtott. Annál nagyobb a dicséret.

Haraszti Vilma Huskáját bájosan játszotta és kedvesen, itt-ott igazán érzelmesen énekelte. — — — — —

És most inkább befejezném e sorokat.

Mert Pozsonyi Lenke francia királykisasszonya szintelenül énekel, és fáradtan, unottan játszott és ami a fő, játéka sokszor nem alkalmazkodott a szerep kedélyhullámzásaihoz, mert nevetett ott, ahol bánatos elmélyedést vártunk és viszont dagályos páthozba esett ott, ahol erre nem volt szükség.

Szalóki Dezső francia királytól több enerváltságot, gyáva tehetetlenséget vártunk, mint hülye mókákat és a többi szereplő játékát zavaró, a közönséget pedig boszantó kedélyeskedést.

E. Zöldi Hermin gonosz mostohája és boszorkánya genrealakítás ugyan, de egy kicsit kevesebb sziszegés és egy kicsit kevesebb túlzás nem ártott volna.

A karról és az orchestről elmondtuk az „elragadtatásunkat“.

Az általános tegyelmezflenségből kivette részét a zsinórpadlás és a színváltozás technikája is.

Bizony nagy hála köteleznie minket a direktor ur, ha „János vitéz“-t ilyen előadásban többé nem adatja.

— Y.

* * *

A Bácsmezei Függelenség vasárnapi számában egy T. K. kezdőbetű ur jónak látta a Zombor és Vidéke, de különösen a Bácska kritikáját megtépnézni, amivel önkéntelenül is beismeri azt, hogy neki csakis a Bácsmezei Függelenség színházi rovata van nyére. Ez elvégre gusztagos dolga. Kinek a pap, kinek a papné. De az már a jóízű körén kívül eső eljárás, hogy a Bácska színházi tudósítójának olyan nyilatkozatot tulajdonít, amelylyel az ítékezés kizárólagos helyességét állítolag a maga számára akarta volna lefoglalni. Hát ezt a tényeknek meg nem felelő állítást, mint rossz-hiszemű ráfogást, mint vakmerő inszINUÁCIÓT és a Bácska november hó 20-iki számában a Madarászról megjelent közleményemnek szándékos elterdítését a leghatározottabban visszautasítom, mert ha valaki, úgy amint én tettem az említett cikkben, „a véleménynyilvánítás szabadságának nevében igé n y t e l e n nézetet“ kockáztat meg, akkor az, minden elfogulatlan ember előtt, vindikálhat magának tüsköt-bogarat, csak esalhatatlanságot **nem**.

A mi pedig a Podmaniczky Frigyes mondására vonatkozó kioktatást illeti, hát csak azt tanácsolom a tisztelt „művész“ urnak, hogy olvassa el előbb akármelyik iskolai nyelvtannak az írásjelekről szóló részét és csak azután folyamodjék mások megleckéztetéséhez. Én a volt intendánsnak ezt a paradox mondatát nem idéztem szó szerint, hanem csak az abból kihámozható értelem szerint reprodukáltam, a mivel, azt hiszem, nem követtem el valami főbenjáró vétséget.

Végezetül meg ajánlom t. jóakarómnak, hogy mások, ha megint Shakespere nevét veszi a tolla hegyére, ne sajnálja a fáradságot s pótolja ki e nagy név helyesírására vonatkozó hézagos ismereteit.

Prokópy Imre
 a Bácska színházi tudósítója.

HIRDETÉSEK.

Bogdán István

hentesmester,

 Zrínyi-utca, az önszegélyzövel szemben.

Elfogad privat

sertés-hús füstölést

bármilyen mennyiségben jótállás mellett.

 Ugyiszintén mindenféle füstölt húst, szalonnát, legfinomabb felvágott és zsiradékárúit legolcsóbb napi ár és pontos kiszolgálás mellett.

 Vidéki rendelések pontosan eszközöltek.

 4-1

4180/1906. sz.

Pályázati hirdetmény.

Cservenka nagyközségben lemondás folytán megüresedett községi segédjegyzői állásra ezennel pályázatot hirdetek. Felhívom az ezen állást elnyerni óhajtókat, hogy szabályszerűen felszerelt kérvényeiket hozzám **folyó évi december hó 25-éig** annál is inkább nyujtsák be, mert a később érkezőket figyelembe nem fogom venni.

Ezen állás javadalmazása a következő:

1. 884 korona évi fizetés.
2. Anyakönyvvezető helyettesé leendő kineveztetése esetére évi 60 korona tiszteletdíj.

Kula, 1906. november hó 29-én.

Radics Aladár,
szolgabíró.

2-1

7664.906. szám.

Pályázati hirdetmény

Urszentiván községben lemondás folytán üresedésbe jött végrehajtói állásra pályázatot hirdetek.

Ezen állás javadalma évi 800 korona fizetés előleges havi részletekben.

Felhívom mindazokat, kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy szabályszerűen felszerelt kérvényeiket hozzám **folyó évi december hó 15-ig** nyujtsák be.

A későn érkező kérvényeket figyelembe venni nem fogom.

Ujvidék, 1906. évi november hó 26-án.

Főszolgabíró szabadságon:

dr. Fratricsevi István,

2-2

szolgabíró

Bács-Bodrog vármegye alispánjától.

44766. sz.

alisp. 1906.

Árlejtési hirdetmény.

Bács-Bodrog vármegye alispánja részéről ezennel közhírré tétetik, hogy a Jegrieska érnek a Tisza folyóba való betorkolása és a temerin szőregi határ közötti tekvő 50 km hosszú szakaszán teljesítendő mintegy 270.000 m földmozgósítást igénylő medertisztogatási munkálatnak vállalati uton leendő biztosítása érdekében folyó évi augusztus hó 23-án és szeptember hó 20-án megtartott árlejtések eredménye elfogadható nem lévén, a szóban forgó munkálatok biztosítására (beleértve abba az esetleg szükségessé váló nád- és sásvágást is) Zomborban a megyei palota I. emeleti kistermeben 1906. évi december hó 18-án (kedden) d. e. 10 órakor írásbeli zárt ajánlatokkal egybekötött újabb nyilvános szóbeli árlejtés fog tartatni. — Bimutpénzül 6000 kor. azaz: hatezer korona teendő le.

Az írásbeli zárt ajánlatokban az ajánlatot tevő neve, polgári állása, állandó tartózkodási helye, továbbá a kölméterenkinti egységár, még pedig ez utóbbi számokkal és szóval és tisztán kiírandó és a fent meghatározott bármilyen készpénzben vagy óvadékképes érték papírokból becsatolandó.

Benyújtási határidő 1906. évi december hó 18-ának délelőtti 9 órája, benyújtási hely a vármegyei alispáni hivatal.

Az ezen feltételeknek meg nem felelő.

továbbá a távirati uton közölt, valamint pót és utóajánlatok nem fognak figyelembe vétetni.

A szóbeli nyilvános árlejtésen csak azok vehetnek részt, kik alulírt alispánnál vagy a versenytárgyalást vezető helyettesénél az árlejtés megkezdése előtt a fent közölt bányat pénzt letétbe helyezik.

A munkálatokra vonatkozó tervek, valamint az árlejtési feltételek és közelebbi adatok Zomborban Zsigmond János vármegyei aljegyzőnél, valamint a budapesti m. kir. kultur-mérnöki hivatalban a hivatalos órák alatt megtekinthetők, illetve megtekinthetők.

Zombor, 1906. évi november hó 21. én.

Vojnits,
alispán.

Urak és hölgyek,

akik előkelő vállalat számára érdekes, diszes, könnyen eladható irodalmi munkára hajlandók előfizetéseket gyűjteni, magas jutalékokat kapnak és 20 megrendeléstől kezdődőleg, még **külön sorsjegy jutalomban** részesülnek és pár havi munka után a rendes jövedelmükön felül **egy-két ezer korona** sorsjegy értékpapíros tulajdonosai lesznek.

Ajánlkozók küldjék címüket (vidékiek is) Általános Tudósítóhoz Erzsébet-körut 41. „Állandó kereset” jelige alatt.

SZAKVÉLEMÉNYEK

az

ESTERHÁZY COGNACRÓL:

A m. kir. műegyetem borászati laboratóriuma által hivatalosan megejtett és általunk tudomásul vett vizsgálatok alapján az

Esterházy cognacot

betegjeinknél alkalmaztuk és azt sikeresen használva mint kitünő minőségűt és a francia Cognacokkal vetekedőt a **legjobban ajánlhatjuk.**

Dr. Tauffer Vilmos,

egyetemi tanár.

Dr. Stiller Bertalan,

egyetemi tanár.

Dr. Réczey Imre,

egyetemi tanár.

Dr. Pertik Ottó,

egyetemi tanár.

Dr. Kétly Károly,

egyetemi tanár.

Dr. Angyán Béla,

egyetemi tanár.

Dr. Poor Imre,

kir. tanácsos, egyetemi tanár.

Dr. Báron Jónás,

egyetemi tanár.

AZ

ESTERHÁZY COGNAC

MINDEN ELŐKELŐ FÜSZER és CSEMEGEKERESKEDÉSBEN KAPHATÓ.

12-5

Ad 1874 kig. 1906. sz.

Hirdetmény.

Ada község előljárósága a képv. testület 489/kgy. 1906. számu határozata alapján közhírré teszi, hogy a község által 1907—1909. évben szükség-lendő évi 2000 korona értékű és kig. jegyző által eszközendő megrendelések arányában szállítandó irodaszerek és nyomtatványoknak egységára melletti szállítását **1906. évi december hó 18. napján d. e. 9 órakor** a községi bíró hivatalos helyiségében tartandó nyilvános szóbeli árlejtésen kiadja.

Árlejtés szándékozók tartoznak az árlejtés megkezdése előtt az árlejtést vezető kezeihez készpénzben, avagy óvadékképes értékpapírban 200 korona bánatpénzt letenni.

Írásbeli zárt ajánlatok elfogadtnak. Az árlejtési feltételek, egységáruk, anyagjegyzék és papírminták a kig. jegyzői irodában a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Ada, 1906. évi november hó 27-én.

Király Lajos,
jegyző.Wolf,
bíró.**Hungária fürdő****A fürdők használati ideje 1906. évi szeptember hó 1-től.....**

Mindennap reggeli 6 óráig kezdve esti 6 óráig a nagyközönség

rendelkezésére áll.**||| Gőzfürdő: |||****Urak részére**mindennap déli 1 óráig
: kedden délután is. :**.: Hölgyek részére .:**hétfőn, szerdán, pén-
teken és szombaton
d. u. 2-től 6 óráig.A kádfürdőket hölgyek és urak mindennap, vasár-
nap d. u. kivételével használhatják.**Diákjegyek csak kedden
és iskolásleányok ré-
szére fürdőjegyek csak
szerdán d. u. adatnak ki.****Allandóan friss víz folyik.**Masseur, tyukszemvágó, fodrász
a fürdőben.**Telefon. Ujságok.****Legnagyobb tisztaság és kényelem.**Bérelni a fürdő-fodrásznál bár-
mely naptól fogva lehet. =A fürdőárak a jegyelárusítóknál
és Zsulyevits Mihály fürdő-
fodrásznál megtudhatók. =

Minden gazda saját érdekében cselekszik, ha a hirreves és csakis eredeti „BÄCHER“-féle

„Acélvágókat és téglavágó-ékeket vasárolja.“

A Bächer-féle ékek és ékezetek kigazdák számára is ké-szülnek és úgy könnyű súly, biztos járás, mint tartósság tekintetében minden más gyártmányt felülmúlnak és munka-
teljesítés tekintetében kiválnak. Az **ékefej** törhetetlen acélból készül, melyekért 5 évi szavatosságot vállalok.

Arjegyzéket és árajánlatot készséggel ingyen küldök!**BÄCHER RUDOLF kizárólagos ekegyár raktára.**

Magyarországi vezérképviselő:

SZÜCS ZSIGMOND, Budapest, VI., Nagymező-utca 68.**== A MELICHÄR-féle cs. és kir. szabadalmazott ==****„UNICUM DRILL“**

sorvetőgép, ugy célszerű szerkezet, kevés vonóerőszükséglet, pontos szabályozhatóság, mint tartósság tekintetében valamennyi gyártmány között az **első helyet** foglalja el.

Erről tanuskodik azon körülmény, hogy az **utóbbi 13 évben** **26,000-nél több** ily gép adatott el.

Abrás leirással és árjegyzékkel ingyen szolgál:**MELICHÄR FERENC, csász. és kir. szabadalmazott****== velőgépgyárának raktára. ==**Magyarországi vezérképviselő: **SZÜCS ZSIGMOND, Budapest, VI., Nagymező-utca 68.**

1906. sz. kig. 1906.

Árlejtési hirdetmény.

Doroszló község előljárósága ezennel közhírré teszi, hogy az alább megnevezett munkák biztosítása céljából **1906. évi december hó 20-ik napján (csütörtökön) reggeli 10 órakor** Doroszló község-házánál zárt írásbeli ajánlatokkal egybekötött szóbeli árlejtést tart, amelyre a vállalkozók ezennel meghivatnak.

A biztosítandó munkák a következők:

1. A régi vágóhid helyén építendő új vágóhid.

Előirányzott költség 1564 korona 38 fillér, leteendő bánatpénz ezen előirányzati összeg 10%-a.

Elkészítési határidő az árlejtés jóváhagyásától számítandó 6 (hat) hét, illetve 1907. május hó 15-ike.

2. Doroszló község-háza épület és melléképületnek átalakítása, cseréptető alá helyezése es kijavitása 14046 korona 21 fillér és a tűzoltószertár kijavitása 322 korona 01 fillér, összesen 14368 korona 22 fillér előirányzati költséggel, leteendő bánatpénz ezen összeg 10%-a.

Elkészítendő 1907. évi június hó 1-től 1907. évi július hó 31-ig terjedő két hónap alatt.

Ezen munkálatokra külön-külön, tetszés szerint írásbeli zárt, vagy szóbeli ajánlat, avagy mindkettő is adható be. A vonatkozó írásbeli ajánlatok, melyekben az illető versenyző vállalkozni kívánó neve, polgári állása, rendes tartózkodási helye, továbbá a vállalati árak, ez utóbbi ugy számokkal, mint betűkkel is kiirandók és amelyekben a fentebb meghatározott kikiáltási összeg 10%-a készpénzben, vagy elfogadható értékpapírokban okvetlenül csatolandó és **1906. évi december hó 20-án délelőtt 10 óráig**, amely időponttal a szóbeli árlejtés kezdetét veszi, „Doroszló község előljárósága“ címre nyújtandók be. Minden ajánlat borítékára a szükségesek, vagyis az ajánlatot tevő neve és lakhelye, továbbá a tárgy, melyre az ajánlat tételik és a bánatpénzül csatolt készpénz, illetve értékpapírok értékösszege világosan feljegyzendők.

Későn érkező, távirati, vagy utóajánlatokat figyelembe nem vesszünk.

Szóbeli versenytárgyalás megkezdése előtt kötelesek árlejtőzök a bánatpénzt lefizetni. Az ajánlatok felbontása és kihirdetése a szóbeli árlejtés befejezése után nyomban teljesítettik.

A benyújtott ajánlatok minden irányban tehető mérlegelése alapján való szabad választás jogát az előljáróság magának tartja fenn.

Végül megjegyezzük, hogy a vonatkozó részletes árlejtési feltételek és egyéb kapcsolatos műszaki okmányok Doroszló község jegyzői irodájában a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Doroszlón, 1906. évi november hó 23-án.

GAISZT BÉLA s. k.,
jegyző.KOC SIS IMRE s. k.,
bíró.

BUDAPESTEN

AZ EGYETLEN

FÜGGETLEN

ELLENZÉKI

nagy napilap

„AZ UJSÁG.”

Előfizetési ára:

Egész évre	:	:	:	:	:	28	kor.
Fél évre	:	:	:	:	:	14	”
Negyedévre	:	:	:	:	:	7	”
Egy hónapra	:	:	:	:	:	2.40	”

December hó első felében AZ UJSÁG minden előfizetője ingyen és bérmentve megkapja AZ UJSÁG gyönyörű **Album Naptár** ajándékát színes műmellékletekkel.

Megrendelési cím: „AZ UJSÁG” kiadóhivatala Budapest, VII., Rákóczi-ut 54.

ITT MEGRENDELHETŐK:

VÁLTÓK
GYÁSZLAPOK
SZÁMLAK
LEVÉLFEJEK
NÉVJEGYEK
ELJEGYZÉSI ÉS
ESKETÉSI KARTYÁK
SÍMA- ÉS
DOMBORNOMATU
MONOGRAMMOK

BITTERMANN NÁNDOR és FIA

KÖNYV- ÉS KÖNYOMDAI INTÉZETE

ZOMBORBAN

A VÁRMEGYE PALOTÁJÁBAN.

KÖZSÉGI NYOMTATVÁNYOKBÓL NAGY RAKTÁR.

PAPIR- és IRÓSZEREK
A BEVÁSÁRLÁSI ÁRON.

KÖNYVKÖTŐMUNKÁK ELFOGADTATNAK
ÉS A
KIÁLLÍTÁSI ÁRON SZÁLLÍTTATNAK.

ITT MEGRENDELHETŐK:

HIRLAPOK
MŰVEK
NAPTÁRAK
TÁBLÁZATOK
FALRAGASZOK
KÖRLEVELEK
TÁNCVIGALMI
MEGHÍVÓK
TÁNCRENDEK
ÉTLAPOK

TELEFON SZÁM: 18.

A „BÁCSKA” KIADÓHIVATALA.